

PILOTOINTISUUNNITELMA ja -TOTEUTUS

YHTEYSTIEDOT	
Pilotin aihe	Toimintamalli ja strukturoitu kokeilu nuorisopsykiatrian erikoislääkärin sekä moniammatillisen tiimin konsultaatioista kuntien nuorten mielenterveystiimeille
<p>Mihin LAPE-kehittämiskokonaisuuteen pilotti liittyy?</p> <p><i>Toimintakulttuurin muutos</i></p> <p>☐ Johtamisen ja ammatillisen osaamisen kehittäminen</p> <p>☐ Lapsivaikutusten arviointi</p> <p><i>Perhekeskustoimintamalli</i></p> <p>☐ Koko perhekeskustoimintamalli</p> <p>☐ Kohtaamispaikka</p> <p>☐ Ehkäisevä väkivaltatyö</p> <p>☐ Eropalvelut</p> <p>☐ Vanhemmuuden tuen työkalupakki</p> <p>☐ Nepsy-toimintamalli</p> <p>☐ Maahanmuuttajataustaisten ja monikulttuuristen lasten, nuorten ja perheiden palvelut</p> <p><i>Varhaiskasvatus, koulu ja vapaa-aika</i></p> <p>☐ Varhaiskasvatus</p> <p>☐ Koulu, oppilaitos ja vapaa-aika</p> <p>Erityis- ja vaativan tason palvelut</p> <p>☒ Monitoimijainen arviointi</p> <p>☒ Horisontaalinen integraatio</p> <p>☒ Vertikaalinen integraatio</p>	
Pilotin vastuuorganisaatio	Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Nuorisopsykiatrian vastuualue Ylöjärven kunta Pirkanmaan LAPE –hanke (Pippuri)
Vastuuhenkilöt ja yhteystiedot	Pasanen-Aro Paula, Ehkäisevien ja korjaavien hyvinvointipalveluiden johtaja, Ylöjärvi. Email: paula.pasanen-aro@ylojarvi.fi . Puhelin 040 1331567. Niemi Marja-Leena, apulaisylilääkäri, Tays nuorisopsykiatria. Email: marja-leena.niemi@pshp.fi . Puhelin 03 311 63575.
Yhteyshenkilönä toimiva LAPE-koordinaattori	Miettinen Sari, sari.miettinen@pshp.fi p. 050 3607558

PILOTOITAVAN KOKONAIJUUDEN LÄHTÖTILANNE	
Kohdealueen väestöpohja ja -rakenne	Ylöjärvellä väestö 32891 (vuonna 2017). Nuoruuksikäisiä on noin 500 per ikäluokka. Kuvassa väestön ikä- ja sukupuolirakenne (vuonna 2016)

<p>Nykyiset toiminnot ja niiden toteuttajat</p>	<p>Ylöjärven perhekeskuksessa toimii nuorisotiimi, jonka asiakkaiksi voidaan ottaa 13–18 -vuotiaita Ylöjärvellä asuvia tai opiskelevia psyykkisistä ongelmista kärsiviä nuoria. Asiakskuntaan kuuluvat nuoret ovat tavallisesti yläkoululaisia, ammattikoulussa tai lukiossa opiskelevia, mutta myös ilman jatko-opintopaikkaa jääneitä nuoria.</p> <p>Nuorisotiimi on perusterveydenhuollon mielenterveystiimi, mutta käytännössä sisältää myös vaativampaa psykiatriaa. (Toiminta lähempänä nuorisopsykiatrian klinikkaa kuin perusterveydenhuoltoa). Asiakkailta mm. ahdistuneisuutta, masennusta, viiltelyä ja itsetuhoisuutta. Työntekijöinä kolme psykologia, kaksi sairaanhoitajaa, toimintaterapeutti ja sosiaalityöntekijä.</p> <p>Nuorisotiimin toiminnasta: Ensikäynnillä mukana aina vanhemmat, joten työskentely sisältää myös vanhemmuuden tukea. Psykologi ja hoitaja näkevät nuorta 1 käyntiä viikossa tai kahdessa, joillain käyntejä vähemmän (jos esim. terapia käynnissä). Toiminta sisältää keskustelukäyntejä, organisointia ja koordinoitua ja motivoitua, psykologisia tutkimuksia (kogn. ja suppeampia nepsy-tutkimuksia). Työskentely keskittyy paljon sen arviointiin, onko nuorisotiimin hoidettavissa vai tarvitaanko Tays nuorisopsykiatriaa. Sisältää myös liikkuvaa työtä; koulupalavereja ja palavereja lastensuojelun kanssa. Ei kotikäyntejä resurssien vuoksi. Perhetyöntekijät koulutettu nepsy-valmentajiksi (ei varsinaista valmennusta mutta käyttävät omassa työssään menetelmiä).</p> <p>Perhekeskuksessa myös psykiatri ja lastenpsykiatri käytettävissä, mutta ei nuorisopsykiatrista erityisosaamista.</p>
<p>Toimintojen katvealueet</p>	<p>Nuorisopsykiatriaan erikoistunut lääkäri puuttuu.</p> <p>Vuoteen 2016 nuorisopsykiatrian palvelut ostettu Pihlajalinnasta. Vuonna 2016 perustettu yhteinen nuorisopsykiatrin virka (Ylöjärvi 50%). Virkaan valittu muutti toiselle paikkakunnalle vuoden 2017 alusta, ja siitä asti nuorisotiimi on joutunut pärjäämään ilman nuorisopsykiatrian erikoislääkäreitä.</p>
<p>Päällekkäiset toiminnot</p>	<p>-</p>
<p>Miten asiakkaat ovat osallistuneet toimintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen?</p>	<p>Vaikuta –kyselyyn vastaaminen sekä kokemusasiantuntijat toimijoina Pirkanmaan LAPE –hankkeen erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämissuunnitelmassa.</p>

PILOTIN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	
Pilotin tavoitteet ja niiden kytkeytyminen LAPE:n tavoitteisiin	Peruspalveluiden vahvistaminen ja erityispalveluiden tuki perustasolle. Nuorisopsykiatrian konsultaatioissa toteutuu sekä monitoimijainen/monialainen arviointi ja yhteistyö että horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio.
Mihin tarpeisiin pilotti vastaa?	LAPE-hankkeen myötä herännyt innostus avohoidon kehittämiseen. Nuorisopsykiatrien vähäinen määrä vaikeuttaa kunnan oman erikoislääkärin hankintaa. Siksi ollaan kehittämässä toimintamallia, jossa kunnan nuorisotiimi voi saada nuorisopsykiatrian erikoislääkärin konsultaatiota mm. lääkehoidoissa ja hoitosuunnitelmissa sekä Taysiin lähettämisen suhteen, ettei läheteiden kanssa turhaan luukuteta ja pallotella asiakkaita. Peruspalveluissa pystytään paremmin vastaamaan nuorten asiakkaiden tarpeisiin, eikä tarvitse lähettää erikoissairaanhoidon. Mm nuorison lääkehoitoa pystytään toteuttamaan omassa kunnassa nuorisopsykiatrian erikoislääkärin konsultaatioiden turvin.
Pilotin kohderyhmät	Nuorisoikäiset psykiatrasta arvioita ja hoitoa tarvitsevat.
Toimijat ja sidosryhmät	Tays nuorisopsykiatria sekä Ylöjärven perhekeskuksen nuorisotiimi
Pilotin toimenpiteet ja aikataulu	TOIMENPIDE 1 Alkutapaaminen, pilotin suunnittelu 27.3.2018 klo 8.30-10.00 (Nuorisopsykiatria, Pitkämäki)
	TOIMENPIDE 2 Sekä Tays nuorisopsykiatrialla että Ylöjärven nuorisotiimissä työntekijät varmistavat Videovitin/Lyncin käytön onnistumisen sekä tarvittavat yhteydet kuntoon (Sanna Moksen, PSHP).
	TOIMENPIDE 3 Aluksi suunnitellaan etäkonsultaatioaikoja ammattilaisten kesken (lääkitysasiat, lähettämisasiat pallottelun välttämiseksi) ja mahd. myöhemmin myös hoitoneuvotteluita nuorten ja heidän perheidensä kanssa. 22.5.2018 klo 8.30-10.00 19.6.2018 klo 8.30-10.00 28.8.2018 klo 8.30-10.00
	TOIMENPIDE 3 Väliarviointi ja jatkosuunnitelman tekeminen 11.9.2018 klo 8.30-10.00
	TOIMENPIDE 4 Loppuarviointi ja jatkosuunnitelma toimintamallin suhteen 6.11.2018 klo 8.30-9.45

PILOTIN SEURANTA JA ARVIOINTI	
Arvioinnin aikataulu ja mittarit	Pilottia arvioidaan pilotti-tiimin yhteisillä tapaamisilla: <ol style="list-style-type: none"> Väliarviointi 11.9.2018 klo 8.30-10.00. Arviointitapaamisella arvioitu pilotin kokemuksia, konsultaatioiden toteutumista ja toteutustapaa. Loppuarviointi 6.11.2018 klo 8.30-9.45. Tapaamisella arvioitu pilotin kokemuksia, konsultaatioiden toteutumista ja toteutustapaa. Lisäksi tavoitteena tehdä jatkosuunnitelma toimintamallin suhteen.
Väliarviointi	Väliarviointi toteutettiin Lync-videoneuvotteluna. Läsnä sosti Sipola Mari, ps Siiri Zeiler, ps Annu Nevala, sekä ehkäisevien ja korjaavien hyvinvointipalveluiden johtaja Paula Pasanen-Aro Ylöjärveltä, ayl Marja-Leena Niemi ja oh Nina Nordling Tays nuorisopsykiatrialta sekä LAPE projektikoordinaattori Sari Miettinen. Pilotti ei lähtenyt käyntiin toivotulla tavalla. Ensimmäinen videokonsultaatio

peruuntui NUPS päällekkäisyyksien vuoksi. Toinen sovittu tapaaminen meni tekniikan testaamiseen, eikä tapaamisella toteutunut yhteistä asiakascase-työskentelyä. Kolmannella tapaamisella päästiin jo konsultoituihin. Lisäksi kolmannella tapaamisella keskusteltiin etäkonsultaation tavoitteista yleisesti.

Etäkonsultaation tavoitteita:

- Työntekijöiden tutustuminen ja keskinäisen luottamuksen rakentuminen
- Yhteistyön ja tiedon lisääminen
  - Esim. tiedonsiirto osastolta avohoitoon ja avosta osastolle siirtyvästä nuoresta
  - Yhteistyö nuoren ja nuoren omien työntekijöiden (perustaso ja erikoissairaanhoidon) kesken.
- Konsultaatiot tarpeen mukaan
- Hoitoneuvottelut

Konsultaatioajat /-pyynnöt

Väliarvio -neuvottelussa keskusteltiin siitä, miten videokonsultaatiot tulisi sopia ja suunnitella. Perustasolla on toive etukäteen säännöllisesti sovitusta videokonsultaatioista, koska kalenterit täyttyvät nopeasti, eikä lyhyellä varoitusajalla enää löydy vapaita aikoja. Erikoissairaanhoidossa ei kuitenkaan ole erillistä kiinteää työryhmää konsultaatioihin, ja näin ollen kiinteä aika on vaikea toteuttaa. Erikoissairaanhoidossa koetaan, että konsultaatioon tuotavien nuorten asioihin voisi paremmin valmistautua ja varautua oikeanlaisella asiantuntijuudella, mikäli pyynnöt tulisivat esim. kirjallisesti etukäteen. Videokonsultaatioille varattaisiin aika sitten kyseisille työntekijöille sopivana ajankohtana. Tässä kuitenkin vaarana konsultaatioprosessin pitkittyminen eli konsultaatioiden jonoutuminen. Nuorisopsykiatrialla vielä selvitetään, miten nämä yhteistyöpyynnöt/ etäkonsultaatiopyynnöt konkreettisesti voitaisiin toteuttaa.

Tiedoksi, että nuorisopsykiatrialla on alkanut uudenlainen puhelinkonsultaatio-toiminta sairaanhoitajalle/asiantuntijahoitajalle ma ja pe klo 9-10.30 puh nrosta 03 311 63481. Konsultaation tarkoituksena on ohjata konsultoivaa henkilöä haasteellisissa nuorisopsykiatrisissa tilanteissa ja/tai ohjata palvelujärjestelmässä oikean avun piiriin.

Laskutus

Toisekseen pohdittiin laskutukseen liittyviä käytäntöjä. Mitä videokonsultaatiot kunnalle maksaa? Miten esim. yhteistyöneuvottelun kustannukset nuoren kohdalla, joka on osastohoidossa, sisältyykö neuvottelu tuolloin esim. osastohoidon pakettihintaan? Selvitetään laskutusasiaa mm toimi- ja vastualuejohdosta.

Esimerkkinä Tays lastenpsykiatrian konsultaatiotyöryhmälle ns. nimettömät puhelut ovat maksuttomia. Jalkautuva työ sekä potilaskohtainen puhelinohjaus ja neuvonta laskutetaan normaalin poliklinikkatoiminnan mukaisesti.)

Yhteistyöasiakkaat:

Lisäksi keskustelussa oli ns. yhteistyöasiakkaat, eli ne jotka joko tulevat

	<p>nuorisotiimin kautta nuorisopsykiatrialle tai siirtyvät sieltä jatkohoitoon nuorisotiimiin. Miten yhteistyötä (ja tiedonsiirtoa) tehdään ja kehitetään?</p> <p>Ongelmakohtana esimerkiksi se, ettei perustasolla ei aina tiedetä että nuori on joutunut/päässyt erikoissairaanhoidon tai kun tutkimus/hoido siellä päättyy. Nuorisotiimiin ei tule epikriisiä, vaikka olisi lähettävänä tahona. Erikoissairaanhoidossa on ideologiana vastuuttaa nuorta ja perhettä tiedottamaan esim. osastojaksosta omille perustason työntekijöille. Lisäksi osa nuorista ja perheistä kieltää tiedonsiirron.</p> <p>Aikuispotilaiden kohdalla Pitkäniemestä tulee aina ilmoitus MTT:n lääkärille (sovittuun sähköpostiin), kun MTT:n potilas otetaan erikoissairaanhoidon. Aiemmin tämä ollut käytäntönä myös nuorten kohdalla, mutta ei enää, eikä neuvotteluun osallistuneilla ole tietoa/muistikuvaa, mihin tämä liittyy.</p> <p><u>Ennen seuraavaa tapaamista selvitettäviä asioita:</u></p> <p>NUPS/Marja-Leena Niemi selvittää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsultaatioiden hinnoittelut periaatteet ja summat • Kuka ja miten tehdään konsultaatiopyynnöt • Miksei erikoissairaanhoidon otetuista nuorista enää tulee ilmoitusta kuntaan, perustasolle? <p>Ylöjärvi/ Paula Pasanen Aro selvittää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mihin ilmoitukset erikoissairaanhoidon otetuista potilasta pitäisi kunnassa tulla? <p>Seuraava tapaaminen on pilotin loppuarviointi VideoVisitin kautta (NUPS poliklinikka) 6.11.2018 klo 8.30-10.00.</p>
Loppuarviointi	<p>Pilotin loppuarviointi 6.11.2018 klo 8.30-9.30. Kokous järjestyi Videovisit - tekniikan toimimattomuuden vuoksi Skype for Business video-neuvotteluna. Läsnä ps Annu Nevala, ps Siiri Zeiler sekä sostt Mira Sipola Ylöjärven nuorisotiimistä ja LAPE koordinaattori Sari Miettinen sekä Tays nuorisopsykiatrialta ayl Marja-Leena Niemi osallistui neuvotteluun puhelimitse.</p> <p>Väliarvion jälkeen ei ollut sovittuna videokonsultaatioita tmv. yhteistyötä. Väliarviossa sovittiin selvitettäväksi laskutukseen, konsultaatiopyyntöjen käytänteisiin ja erikoissairaanhoidosta automaattisesti tulleeeseen ilmoitukseen liittyviä asioita, jotka edelleen kesken. Nuorisopsykiatrian edustajalla ei ollut lisätietoa, miten konsultaationeuvottelut laskutettaisiin tai millä käytännön toimilla niitä varattaisiin. Osallistujilla ei myöskään ollut tietoa siitä, mihin käytäntö automaattisesti tulevasta ilmoituksesta erikoissairaanhoidon joutuneesta/ päässeestä nuoresta on jäänyt; miksei sitä enää tule, tai mihin sen pitäisi kunnassa mennä.</p> <p>Käyty palautekeskustelua yhden toteutuneen videokonsultaation ja kesken jääneiden selvitysten pohjalta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehitteillä ollut toimintamalli on liian hidas ja kankea nuorisotiimin arjen tarpeisiin. Esitetty toimintamalli etäkonsultaatioiden pyytämiseksi vaikuttaa toimintamuodolle, jonka kehittämiseksi ei ole tällä hetkellä tarvetta. Vastaus konsultaatiopyyntöön tulee liian pitkällä viiveellä, ja nuorisotiimissä on jo nopeammin jouduttu tekemään ratkaisuja nuoren auttamiseksi.

- Toisekseen, mikäli nuorisotiimissä on tarvetta konsultoida nuorisopsykiatriaa, tavoittaa konsultoivan sairaanhoitajan nykyään jo saman viikon aikana puhelimitse.
- Uusien tekniikoiden (Videovisit) käyttöönotto ei ole riittävän sujuvaa ilman koulutusta ja saatavilla olevaa teknistä tukea. Lisäksi Videovisit –tekniikalla toteutettavat videoneuvottelut näyttävät varsin toimimattomilta.

Pilotoinnin aikana on Ylöjärven nuorisotiimin tavoitteet ja tarpeet perus- ja erityistason yhteistyön kehittämiseksi selkiytyneet ja tarkentuneet:

- Haasteena nuorisotiimin arjen työssä näyttävät perus- ja erityistason yhteistyön vähäisyys ja tiedonkulun ongelmat:
  - Tieto nuoren osastolle joutumisesta tai osastolta pääsemisestä ei tule nuorisotiimiin riittävän nopeasti tai ollenkaan.
  - Jatkohoidon toteutus nuorisotiimissä ei ole mahdollista ilman hoitosuunnitelmatietoja.
  - Yhteistyön ja tiedonkulun puute on vakava potilasturvallisuuteen liittyvä ongelma.
- Tarvitaan selkeä yhteys/yhteydenotto/tieto nuoren ottamisesta erikoissairaanhoidon, ja nuoren kotiuttamisesta erikoissairaanhoidosta, mahdollisista hoitosuunnitelman muutoksista, lääkemuutoksista ym.
  - Toiveena vähintään sihteerin kautta automatisoitu kirje tai omahoitajalta tuleva tekstiviesti.

Jatkossa huomioitavaa: Loppuarviointi tapaamisella pohditaan mahdollisuuksia kartoittaa valtakunnallisesti, miten muualla toimintaan ja millaisia toimivia yhteistyökäytänteitä muualla Suomessa on käytössä?

Jatkosuunnitelma:

- Etäkonsultaatioiden kehittämistä ei ainakaan toistaiseksi jatketa Ylöjärven ja Tays nuorisopsykiatrian kesken.
- Sovitaan, että ayl Marja-Leena Niemi vie nuorisotiimin (ja laajemminkin perustason) tarpeet tiedoksi Tays nuorisopsykiatrian vastuualueelle, jotta siellä voidaan suunnitella tarvittavia toimia yhteistyön ja tiedonkulun kehittämiseksi.
- Ylöjärven nuorisotiimi selvittää, mikä on se yksi yhteystieto, mihin ylöjärveläisten kohdalla tieto erikoissairaanhoidon pääsemisestä ja erikoissairaanhoidosta kotiuttamisesta pitäisi oikeaoppisesti toimittaa. Tämä yhteystieto toimitetaan ayl Marja-Leena Niemen kautta Tays nuorisopsykiatrialle.